

**"Historia mojej małej Ojczyzny.
Wspomnienia o żołnierzach
SZP-ZWZ-AK Inspektoratu Zamość
oraz ich powojenne losy"**

Anna Kwietniewska klasa VI

Szkoła Podstawowa w Gródkach

Opiekun Elżbieta Rybicka

Spis treści:

- Czym było Polskie Państwo Podziemne?
- Polityka okupanta niemieckiego na ziemiach polskich.
- Powstanie zamojskie.
- Przyczyny wybuchu powstania zamojskiego.
- Uczestnicy powstania zamojskiego:
 - Konrad Czesław Bartoszewski ps. „Wir”, „Zadora”, „Łada”.
 - Antoni Paleń ps. „Jastrząb”.
- Główne bitwy powstania zamojskiego:
 - Bitwa pod Wojdą.
 - Bitwa pod Zaborecznem.
- Upadek i znaczenie powstania zamojskiego.
- Pamięć o żołnierzach walczących AK.
- Bibliografia.

Czym było Polskie Państwo Podziemne?

Polskie Państwo Podziemne (PPP) – tajne struktury państwa polskiego, istniejące w czasie II wojny światowej podległe Rządowi RP na uchodźstwie. Było systemem władz państwowych, działających w *imieniu Rzeczypospolitej*, w czasie okupowania terytorium państwa polskiego przez III Rzeszę i ZSRR. Istniało od 27 września 1939 roku (utworzenie Służby Zwycięstwu Polski (SZP)) do 1 lipca 1945 (samorozwiązanie Rady Jedności Narodowej i Delegatury Rządu na Kraj w związku z wycofaniem uznania międzynarodowego dla Rządu RP na uchodźstwie).

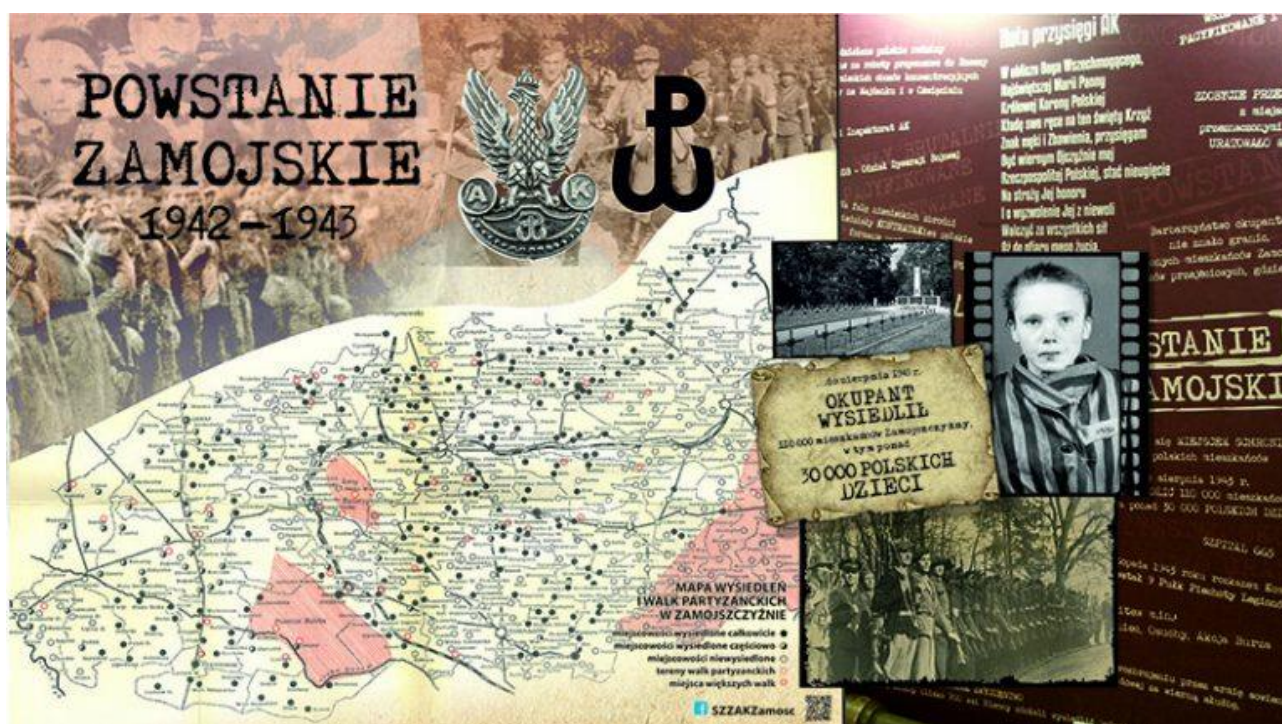
Polityka okupanta niemieckiego na ziemiach polskich

Akcja Zamość – kryptonim niemieckich akcji wysiedleńczych i pacyfikacyjnych przeprowadzonych na Zamojszczyźnie leżącej na terenie okupowanego przez III Rzeszę Generalnego Gubernatorstwa, w okresie od listopada 1942 do sierpnia 1943, w ramach Generalnego Planu Wschodniego. Akcja objęła łącznie 100–110 tys. wysiedlonych Polaków, w tym 30 tys. dzieci (rabunek dzieci), w których miejsce władze III Rzeszy zamierzały osiedlić 60 tys. kolonistów niemieckich przesiedlonych z Besarabii, Ukrainy, Bośni, Serbii, Słowenii i ZSRR na terytorium okupowanej Polski.

Powstanie zamojskie

Powstanie zamojskie – walka zbrojna w obronie polskiej ludności Zamojszczyzny wysiedlanej przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej, które trwało od 1942 roku do 1943 roku. Była największym pod względem czasowym i terytorialnym aktem zorganizowanego oporu Polaków przeciwko zbrodniczej polityce niemieckiej na okupowanych przez III Rzeszę obszarach II Rzeczypospolitej. W zakresie zaangażowania militarnego sił zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego Powstanie Zamojskie ustępuje tylko Powstaniu Warszawskiemu.

Przyczyny wybuchu powstania zamojskiego

Powstanie zamojskie wybuchło z powodu brutalnej polityki wysiedleńczej i germanizacji Zamojszczyzny, prowadzonej przez władze niemieckie podczas II wojny światowej. Niemcy planowali zamienić region w niemiecki teren osiedleńczy, wypędzając miejscową ludność i osiedlając w jej miejsce Niemców.

Uczestnicy powstania zamojskiego:

Konrad Czesław Bartoszewski ps. „Wir”, „Zadora”, „Łada”

Konrad Czesław Bartoszewski, ps. „Wir”, „Zadora”, „Łada”, porucznik Armii Krajowej, pisarz urodzony 5 lipca 1914 roku w Baranówce na Wołyniu, zmarł 21 kwietnia 1987 roku w Lublinie). Był dowódcą oddziału partyzanckiego działającego podczas II wojny światowej pod Józefowem w powiecie biłgorajskim.

Antoni Paleń ps. „Jastrząb”

Antoni Paleń ps. Jastrząb urodzony dnia 9 sierpnia 1920 roku w miejscowości Lipie, zmarł dnia 25 października 1943 roku w Kochanach. Był polskim komunistą, dowódcą partyzanckiego oddziału Gwardii Ludowej, odpowiedzialny za zbrodnie wojenne i akcje rabunkowe.

Główne bitwy powstania zamojskiego: Wojda i Zaboreczno

Na przełomie 1942 i 1943 roku miały miejsce na Zamojszczyźnie dwie znaczące bitwy partyzanckie – pod Wojdą i Zaborecznem. Obydwa starcia polskich partyzantów z niemieckimi siłami policyjnymi i wojskowymi związane były z rozpoczętymi 30 listopada 1942 r. masowymi wysiedleniami Polaków.

Bitwa pod Wojdą – bitwa partyzancka stoczona z niemieckim batalionem do zadań specjalnych 30 grudnia 1942 r. przez połączone siły I Kompanii Kadrowej

Batalionów Chłopskich pod dowództwem por. Jerzego Mara-Meýera ps. "Vis"
oraz partyzantów radzieckich kpt. Wasilija Wołodina.

Bitwa pod Zaborecznem - partyzancka bitwa stoczona 1 lutego 1943 roku przez oddział Batalionów Chłopskich na terenie Zamojszczyzny w pobliżu wsi Zaboreczno w trakcie tak zwanego powstania zamojskiego. Celem starcia była obrona wsi przed pacyfikacją. W rezultacie bitwy Niemcy na pewien czas zaprzestali wysiedleń.

Upadek i znaczenie powstania zamojskiego

Upadek powstania zamojskiego nastąpił w 1944 roku. Mimo silnego oporu polskich partyzantów, Niemcy mieli przewagę – byli lepiej uzbrojeni i brutalnie tłumili opór. Wiele wsi zostało spalonych, a ludność wysiedlona lub zamordowana. Z czasem siły partyzanckie zaczęły słabnąć, brakowało broni, żywności i wsparcia. Ostatecznie powstanie zakończyło się, gdy Niemcy zaczęli wycofywać się z Zamojszczyzny z powodu zbliżającego się frontu wschodniego i ofensywy Armii Czerwonej. Choć powstanie upadło, udało się uratować część ludności przed wysiedleniem.

Powstanie zamojskie to jeden z tych fragmentów historii, które ukazują, jak wielka determinacja i przywiązanie do wolności potrafią przeciwstawić się nawet najbardziej brutalnym planom okupanta. Jest to ważna karta w historii walki o niepodległość i godność narodu polskiego. Powstanie zamojskie poprzedziło i moralnie przygotowało grunt pod późniejsze działania, takie jak akcje „Burza” czy powstanie warszawskie. Mimo przewagi militarnej okupanta, opór Zamojszczyzny pokazał, że terror nie złamie ducha walki narodu.

Pamięć o żołnierzach walczących AK

Pamięć o żołnierzach Armii Krajowej stanowi istotny element tożsamości historycznej i narodowej współczesnej Polski. Ci, którzy podjęli nierówną walkę z niemieckim okupantem i sowieckim reżimem, przez wiele lat pozostawali zapomniani lub celowo wykluczani z oficjalnej historii. Dziś są czczeni jako bohaterowie walki o wolność i niepodległość. Pamiętamy o żołnierzach Armii Krajowej przede wszystkim poprzez rocznice, uroczystości i wydarzenia edukacyjne, a także poprzez zachowanie miejsc pamięci i dokumentacji znajdującą się w muzeum lub archiwalnych zbiorach. Powstają też grupy rekonstrukcyjne, takie jak Grupa Rekonstrukcji Historycznych, które pielęgnują pamięć o żołnierzach organizując inscenizacje historyczne i edukacyjne wydarzenia. Najważniejsze jest jednak przekazywanie pamięci w rodzinach i społecznościach lokalnych poprzez opowieści, wspomnienia i udział w życiu wspólnoty. To właśnie ta żywa pamięć, oparta na prawdzie i szacunku, nadaje sens słowom „cześć i chwała bohaterom”. Dzięki staraniom wielu osób, instytucji i środowisk, żołnierze AK – często przez lata zapomniani lub prześladowani – odzyskują należne miejsce w historii Polski i sercach jej obywateli.

Bibliografia

- pl.wikipedia.org
- Internet
- www.roztocze24.info
- www.muzeumzołnierzywyklętych.pl
- www.przewodnicyzamość.pl